

I ACa 637/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	SSA	Jolanta Grzegorzcyk
Sędziowie:	SSA	Krzysztof Depczyński (spr.)
	SSA	Joanna Walentkiewicz – Witkowska
Protokolant st. sek. sąd.	Jacek Raciborski	

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko (...) S. A. z siedzibą w W. Oddziałowi Regionalnemu z siedzibą w Ł.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 25 marca 2013 r.

sygn. akt II C 141/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt. 1 ppkt. f i w pkt. 4 w ten tylko sposób, że w pkt. 1 ppkt. f rentę z tytułu utraconych zarobków zasądza w kwocie 1 070,00-, zł (jeden tysiąc siedemdziesiąt złotych 00/100) miesięcznie za okres od 1 stycznia 2010 r. do 31 sierpnia 2010 r., a od 1 września 2010 r. i na przyszłość zasądza kwotę 2 400,00-, zł (dwa tysiące czterysta złotych 00/100) miesięcznie;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od (...) S. A. z siedzibą w W. Oddziału Regionalnego z siedzibą w Ł. na rzecz P. S. kwotę 1 800,00-, zł (jeden tysiąc osiemset złotych 00/100) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 637/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 marca 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa P. S. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. Oddział Regionalny w Ł. o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę –

1. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej w W. Oddziału Regionalnego w Ł. na rzecz P. S.:

- a) kwotę 34.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 25 stycznia 2010r.;
- b) kwotę 22.224,66 zł tytułem odsetek ustawowych od kwoty 100.000 zł za okres od 25 stycznia 2010r. do 10 października 2011r.;
- c) kwotę 13.216 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 25 stycznia 2010r.;
- d) 18.270 zł tytułem skapitalizowanej renty na zwiększone potrzeby za okres od 8 czerwca 2009r. do 31 grudnia 2009r. z ustawowymi odsetkami od 25 stycznia 2010r.;

e) rentę miesięczną z tytułu zwiększonych potrzeb, płatną z góry do 10-go dnia każdego miesiąca w kwotach:

- po 2.866 zł za okres od 1 stycznia 2010r. do 28 lutego 2010r. z ustawowymi odsetkami od dnia 25 stycznia 2010r. w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot w przyszłości;
- po 883 zł za okres od 1 marca 2010r. do 28 lutego 2011 r. z ustawowymi odsetkami w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot w przyszłości;

-po 4.454 zł za okres od 1 marca 2011 r. do 31 marca 2013r. z ustawowymi odsetkami w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot w przyszłości;

-po 6.596 zł za okres od 1 kwietnia 2013r. i na przyszłość z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot;

f) rentę miesięczną z tytułu utraconych zarobków, płatną do dnia 10-go każdego miesiąca w kwotach po 1.070 zł za okres od 1 stycznia 2010r. i na przyszłość z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lutego 2010r. w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot w przyszłości;

2. ustalił odpowiedzialność (...) Spółki Akcyjnej w W. Oddziału Regionalnego w Ł. za szkody mogące powstać w przyszłości u P. S. w związku z wypadkiem komunikacyjnym, jakiemu uległ w dniu 7 czerwca 2009r.;

oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, a z których wynika, że w dniu 7 czerwca 2009 roku, w miejscowości P., doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym powód P. S. – jadący jako pasażer, bez zapiętych pasów bezpieczeństwa, doznał obrażeń ciała.

Sprawcą wypadku był T. K., który wyrokiem Sądu Rejonowego w Augustowie został uznany za winnego tego, że w dniu 7 czerwca 2009 roku ok. godz. 14:25 w miejscowości P., gm. A. umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym zawarte w art. 19 ust. 1 ustawy „Prawo o ruchu drogowym” w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki S. o nr rej. (...) poruszając się w kierunku miejscowości A., w czasie pokonywania łuku drogi w prawo jechał z prędkością wyższą niż dozwolona w tym miejscu – 60 km/h tj. ok. 81,7 m/s na mokrej nawierzchni, stracił panowanie nad pojazdem, wpadł w poślizg, zjechał na prawe pobocze drogi, następnie kilkakrotnie dachował i zatrzymał się na przydrożnej skarpie w wyniku, czego pasażer pojazdu P. S. doznał obrażeń ciała w postaci urazu kręgosłupa ze złamaniem dwunastego kręgu piersiowego z porażeniem kończyn dolnych, zwichnięcia kręgow XI i

XII piersiowego, złamania żebra XII po stronie prawej, skostnienia stawu biodrowego lewego, które to obrażenia spowodowały u niego ciężki rozstrój zdrowia i kwalifikują się wg. art. 156 § 1 pkt 2 k.k. jako „inne ciężkie kalectwo”, „ciężka choroba nieuleczalna lub długotrwała”, „całkowita albo znaczna trwała niezdolność do pracy w zawodzie”, tj. czynu z art. 177 § 2 k.k.

W związku z urazami doznanymi w wypadku u powoda rozpoznano:

- złamanie trzonu kręgu Th12 ze zwichnięciem kręgosłupa na poziomie Th11/Th12 z uszkodzeniem rdzenia kręgowego, z paraplegią kończyn dolnych i zaburzeniami funkcji zwieraczy (nieotrzymanie moczu i stolca),
- przebyte złamanie IX i X żebra w prawej linii przykręgosłupowej.

W aspekcie ortopedycznym powód – w wyniku wypadku – doznał obrażeń, które stanowią uszczerbek na zdrowiu powoda łącznie w wysokości 80 % (70 % z uwagi na złamanie trzonu kręgu Th 12, zaś 10 % z uwagi na złamanie żebra). Przy czym uszczerbek ten wchodzi w skład uszczerbku stwierdzonego przez neurochirurga.

Powód doznał w wyniku wypadku, z punktu widzenia ortopedycznego, bardzo nasilonych cierpień fizycznych i psychicznych.

Powód – do maja 2010 roku – wymagał pomocy innych osób przez około 8 godzin dziennie. Począwszy od czerwca 2010 roku do chwili obecnej powód wymaga pomocy przez ok. 5-6 godzin dziennie, także przy zabiegach pielęgnacyjnych.

Rokowanie, co do stanu zdrowia powoda w aspekcie ortopedycznym nie jest dobre. Największym problemem jest porażenie zwieraczy i konieczność poruszania się na wózku. Całe otoczenie wymaga przystosowania dla osoby na wózku. Powód powinien być poddawany ciągłej rehabilitacji, głównie uruchamianiu, masażom, kinezyterapii, a także z zakresu ciągłego biernego ruchu. Powód powinien odbywać 2 – 3 razy w tygodniu ćwiczenia w dobrym ośrodku rehabilitacji, aby uniknąć przykurczów, odleżyn, zaników mięśniowych.

Wypadek wpłynął negatywnie na aktywność życiową powoda w sposób znaczny z powodu trwałego uszkodzenia narządu ruchu i zaburzenia układu moczowo – płciowego. Aktualnie P. S. nie przejawia objawów zaburzeń i chorób psychicznych, w tym zaburzeń stresu po urazowego. Zły stan psychiczny powód kompensował do tej pory – nie wymagał leczenia psychiatrycznego w tym psychofarmakologicznego stałego, wymagał jedynie wsparcia psychologicznego w trakcie rehabilitacji.

Rokowania, co do stanu psychicznego w przyszłości są niepomyślnie z powodu utrzymywania się stałego kalectwa fizycznego. Będzie ono modelowało w sposób pośredni samopoczucie psychiczne. Na stan psychiczny powoda będzie wpływało to, że jego kariera zawodowa została całkowicie przekreślona, nie będzie mógł wykonywać zawodu, który był jego pasją, prawdopodobnie nie będzie mógł założyć rodziny i mieć dzieci. Rokowania, co do stanu psychicznego w przyszłości nie da się określić z dużym prawdopodobieństwem, ale w momentach konfrontacji z kalectwem może występować dekompensacja stanu psychicznego o różnym nasileniu. Powód może wymagać pomocy psychologicznej, pomocy psychiatrycznej w przyszłości powodu dekompensacji psychicznej w sytuacjach, kiedy będzie zmuszony do konfrontacji z ograniczeniami płynącymi z kalectwa fizycznego.

Powód w wypadku – w aspekcie neurochirurgicznym – doznał obrażeń skutkujących:

- 100 % uszczerbkiem na zdrowiu z uwagi na złamanie kręgu Th 12 ze zwichnięciem kręgosłupa na poziomie Th 11/ Th 12, z uszkodzeniem rdzenia kręgowego, z paraplegią kończyn dolnych i zaburzeniami funkcji zwieraczy (pkt 93a tabeli),
- 10 % uszczerbkiem na zdrowiu z uwagi na przebyte złamanie żebra (pkt 58a tabeli).

Tak określony uszczerbek na zdrowiu pochłania uszczerbek, jakiego doznał powód w aspekcie ortopedycznym.

Zakres cierpień fizycznych był u powoda znaczny w pierwszym okresie po wypadku, kiedy powód czuł ból, natomiast obecnie zakres cierpień fizycznych jest mniejszy i polega na odczuwaniu parestezji osłabienia czucia, braku czucia i ruchu obu kończyn dolnych. Cierpienia fizyczne powoda również wynikają z dysfunkcji w oddawaniu stolca, w oddawaniu moczu z pielęgnacją pęcherza neurogennego, braku możliwości swobodnego poruszania się. Cierpienia psychiczne są znaczne.

Powód po wyjściu ze szpitala wymagał pomocy innych osób przez około 8 godzin dziennie, przez okres 6 miesięcy. Od tego czasu do chwili obecnej powód wymaga stałej pomocy innych osób przez około 4 – 5 godzin dziennie, w tym przy zabiegach higienicznych i pielęgnacyjnych.

Rokowania, co do stanu zdrowia powoda – w aspekcie neurochirurgicznym – co do powrotu funkcji kończyn dolnych, jest mało pomyślne. Również mało pomyślne jest rokowanie, co do powrotu funkcji zwieraczy. Powód ma problemy z oddawaniem moczu i stolca związane z uszkodzeniem rdzenia kręgowego. Istnieje możliwość wypracowania metody oddawania moczu i stolca, tzn. wytrenowania tych czynności. Powód może wykonywać te czynności samodzielnie przy odpowiednim wytrenowaniu.

W dalszym ciągu powód wymaga pielęgnacji i ćwiczeń w zakresie pęcherza moczowego i zwieraczy odbytu, odpowiedniej diety, jak również rehabilitacji obu kończyn dolnych z porażeniem wiotkim. Otoczenie, w którym przebywa powód, wymaga przystosowania dla chorego poruszającego się na wózku inwalidzkim z porażeniem wiotkim obu kończyn dolnych.

Z punktu widzenia neurologicznego, w wyniku przedmiotowego wypadku, powód doznał – w wyniku złamania trzonu kręgu Th12 ze zwknięciem Th 11/12 z porażeniem kończyn dolnych (plegia pełna z nietrzymaniem moczu i stolca), z uwagi na stopień nasilenia uszkodzenia rdzenia kręgowego – 100 % trwałego uszczerbku na zdrowiu (pkt 93a tabeli). Uszczerbek ten nie sumuje się z uszczerbkiem stwierdzonym przez neurochirurga, lecz jest z nim tożsamy. Powód może poruszać się w obrębie mieszkania, czyli na krótkich odcinkach podtrzymując się wózka bądź obu kul pachowych tylko w usztywniaczach kończyn. Bez usztywniaczy nie jest w stanie poruszać się nawet podtrzymywany.

W aspekcie neurologicznym zakres cierpienia fizycznego i psychicznego powoda po doznanym urazie był i jest nadal znacznie nasilony. Powód musi przez cały czas korzystać z pieluchomajtek i cewnika. Cewnik trzeba utrzymywać w idealnej czystości, wymaga częstego płukania pęcherza moczowego.

Rokowanie, co do ustąpienia objawów porażenia kończyn jest złe. W przyszłości powód będzie mógł ewentualnie podjąć pracę zawodową tylko w warunkach pracy chronionej, na odpowiednio oprzyrządowanym stanowisku pracy. Obecnie jest niezdolny do pracy i do samodzielnej egzystencji.

Zakres cierpień psychicznych i fizycznych jakich doznał powód na skutek doznanych w wypadku obrażeń jest – w aspekcie neuropsychologicznym – szczególnie duży. Jest to związane z długotrwałym pobytem w łóżku, koniecznością całkowitej zależności od innych osób w czynnościach pielęgnacyjnych, ograniczeniem możliwości poruszania się przez wiele miesięcy, dolegliwościami bólowymi na skutek urazu i w czasie procesu usprawniania, brakiem kontroli zwieraczy, koniecznością poruszania się na wózku inwalidzkim.

Aktualnie, na skutek bardzo silnych mechanizmów obronnych psychiki (zwłaszcza mechanizmu wyparcia) powód ma poczucie dobrego stanu psychicznego, jest całkowicie skoncentrowany na procesie usprawniania, dalszych planach życiowych z tym procesem związanych.

Brak postępów w rehabilitacji (brak powrotu funkcji ruchowych kończyn dolnych, funkcji seksualnych oraz kontroli zwieraczy) spowoduje wygaszenie mechanizmów obronnych, modyfikację celów życiowych oraz bardzo duże prawdopodobieństwo silnych zaburzeń depresyjnych i problemów adaptacyjnych do „nowej rzeczywistości”. Spowoduje to konieczność stałej pomocy psychologicznej i prawdopodobnie psychiatrycznej.

Dynamika (i czas) procesu dalszej adaptacji do niepełnosprawności jest bardzo trudna do przewidzenia. Powód może zaakceptować siebie w nowej sytuacji w ciągu kilku miesięcy, bądź nie zaadaptować się nigdy. Zależy jest to od wielu czynników, obecnie bardzo trudnych do przewidzenia.

Obecnie dla powoda wskazana jest terapia psychologiczna ukierunkowana na zmianę celów życiowych, ułatwienie procesów adaptacyjnych do nowej sytuacji. Zakres tej terapii i czas jej trwania jest trudny do oceny. Tego typu terapii powód nie otrzymał w ramach świadczeń refundowanych z NFZ.

W aspekcie urologicznym powód doznał, w wyniku przedmiotowego wypadku komunikacyjnego obrażeń, które doprowadziły do unieruchomienia z powodu paraplegii kończyn, utraty czucia miki i defekacji, co wymaga konieczności noszenia cewnika zewnętrznego z zaopatrzeniem w pieluchomajtki i wywoływania miki opukiwaniem podbrzusza. Nadto powód utracił potencję.

Z punktu widzenia urologicznego powód, w wyniku wypadku, doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 30%.

Rokowania na przyszłość powrotu czynności pęcherza moczowego są niepomyślne, gdyż brak funkcji pęcherza jest wynikiem uszkodzenia rdzenia kręgowego.

Powód wymaga stałej opieki i pomocy w związku z potrzebami fizjologicznymi i higieną (wylanie oddanego moczu, pomoc w defekacji, wymiana pieluchomajtek) i podczas, codziennej toalety (mycie i pielęgnacja skóry).

Przyczyną braku czucia parcia na mocz, wywołania normalnej miki i defekacji, zaniku potencji jest uszkodzenie rdzenia kręgowego wskutek wypadku. Nie ma urologicznych wskazań do wykonania operacji naprawczych pęcherza moczowego.

W wyniku poprzecznego całkowitego uszkodzenia rdzenia kręgowego wystąpiło u powoda nieodwracalne zaburzenie seksualne: brak wytrysku, orgazmu, zniesiony jest wzwód. Powód pozostaje w związku z tym w stałej depresji, frustracji, poczuciu krzywdy. Ze względu na utratę czynności seksualnych oraz możliwości płodzenia, a także zaburzenia ze strony narządów płciowych – zwieraczy układu moczowego, powód doznał 80 % uszczerbku na zdrowiu, który zawiera w sobie uszczerbek stwierdzony z punktu widzenia urologicznego. Powód nie ma szansy na poprawę funkcji seksualnej.

Powód doznał, w wyniku wypadku stałego, 100 % uszczerbku na zdrowiu wskutek uszkodzenia rdzenia kręgowego z porażeniem obu kończyn dolnych i zaburzeniami zwieraczy. Uszczerbek ten jest tożsamy z uszczerbkiem ocenionym w aspekcie neurochirurgicznym.

U powoda nie występują wskazania do leczenia operacyjnego pęcherza moczowego, jelita grubego, ani odbytnicy, bowiem przyczyną nieotrzymania moczu i stolca u powoda jest zaburzenie unerwienia zwieraczy pęcherza moczowego i odbytu wskutek przerwania dróg przekazywania bodźców z i do pęcherza moczowego oraz zwieraczy odbytu.

Dieta powoda powinna zawierać substancje pęczniące w jelitach i zwiększające objętość treści jelitowej. Koszty takiej diety są o 100 złotych wyższe niż normalnej diety.

P. S. odbył studia I stopnia na kierunku Wychowanie Fizyczne w Akademii Wychowania Fizycznego w W., które ukończył z wynikiem dobrym i w dniu 25 czerwca 2008 roku uzyskał tytuł zawodowy licencjata.

Powód w dniu 30 stycznia 2012 roku uzyskał tytuł instruktora rekreacji ruchowej w specjalności narciarstwa zjazdowego, żeglarstwa oraz uzyskał tytuł trenera klasy drugiej w żeglarstwie.

P. S. został przyjęty na I rok studiów stacjonarnych II stopnia na kierunku wychowania fizycznego Wydziału Wychowania Fizycznego w roku akademickim 2008/2009 na mocy decyzji Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej nr (...) z dnia 18 września 2008 roku. Na I roku studiów (...) zaliczył I i II semestr. W dniu 14 września 2009 roku P. S. złożył

wniosek o przyznanie mu urlopu zdrowotnego z powodu doznania urazu w czasie wypadku samochodowego, który miał miejsce w dniu 7 czerwca 2009 roku. Na mocy decyzji Dziekana na Wydziale Wychowania Fizycznego z dnia 5 października 2009 roku powodowi przyznano zgodę na urlop zdrowotny w roku akademickim 2009/2010. W wyniku kolejnego wniosku powoda, udzielono mu również zgody na urlop zdrowotny w roku akademickim 2010/2011. Powód złożył wniosek o dalszy urlop zdrowotny w dniu 8 września 2011 roku, jednak na mocy decyzji z dnia 30 września 2011 roku Dziekan odmówił udzielenia zgody na kolejny urlop zdrowotny na okres 1 roku. Decyzja ta została utrzymana w mocy przez Prorektora ds. studenckich na mocy decyzji nr 11/2011/2012 z dnia 10 listopada 2011 roku. P. S. został skreślony z listy studentów na podstawie prawomocnej decyzji Dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego z dnia 3 listopada 2011 roku.

W zeznaniu podatkowym za rok 2006, P. S. wykazał dochody w kwocie 4.198,40 złotych.

Powód w zeznaniach podatkowych złożonych za lata 2007 – 2009 wykazał dochody w następujących wysokościach:

- za rok 2007 w kwocie 5.638,40 złotych,
- za rok 2008 w kwocie 3.103,10 złotych, przy czym z posiadanych przez Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego Ł. w Ł. informacji o dochodach uzyskanych przez P. S. w roku 2008 wynika, że uzyskał on dochód w kwocie 7.727,10 złotych,
- za rok 2009 w kwocie 1.495,20 złotych.

Powód współpracował z firmą (...) Turystyka i Rekreacja z siedzibą w P.. Pracował tam jako instruktor żeglarstwa. Odmówił zaś współpracy jako instruktor narciarstwa, gdyż kolidowało to z jego sesją egzaminacyjną. Powód w ocenie kierownictwa firmy był osobą komunikatywną, miał „iskierkę” do pracy w zakresie żeglarstwa i chciał pracować z dziećmi.

Firma (...) Turystyka i Rekreacja z siedzibą w P. zatrudniała oprócz instruktorów również kierowników wyszkolenia żeglarskiego na stałe z wynagrodzeniem 2700 złotych netto miesięcznie. Osoby zatrudnione na takich warunkach nie miały kwalifikacji wyższych od powoda. Wysokość świadczeń dla osób zatrudnionych w tej firmie na okres poszczególnych turnusów na stanowisku kierownika wyszkolenia żeglarskiego wynosiła w 2012 roku 1700 złotych netto za turnus. Standardowo w wakacje jest 5 takich turnusów, ale większość osób, które w firmie (...) wykonuje poważniejsze funkcje pracuje od 20 kwietnia do 15 października.

W dacie wypadku powód odbywał szkolenie dla kadry kierowniczej i instruktorskiej w ośrodku (...) koło A.. W trakcie tego szkolenia powód był bardzo aktywny.

P. S. zawarł z firmą (...) Turystyka i Rekreacja z siedzibą w P. dwie umowy zlecenia, na mocy, których w okresie od 17 sierpnia do 30 sierpnia 2008 roku i od 25 maja do 5 czerwca 2009 roku świadczył usługi w charakterze instruktora sportu na zielonych szkołach w ośrodku (...) oraz w charakterze instruktora i wychowawcy. Powód otrzymał za wykonanie umowy wynagrodzenie w kwocie 900 złotych netto i 1302 złote netto.

P. S. miał być zatrudniony przez firmę (...) Turystyka i Rekreacja z siedzibą w P.:

- w okresie od 21 czerwca do 4 lipca 2009 roku jako instruktor żeglarstwa i wychowawca na żeglarskim obozie wędrownym po Wielkich Jeziorach Mazurskich z wynagrodzeniem 1700 złotych netto,
- w okresie od 5 lipca do 18 lipca 2009 roku jako instruktor żeglarstwa i wychowawca na żeglarskim obozie wędrownym po Wielkich Jeziorach Mazurskich z wynagrodzeniem 1700 złotych netto,
- w okresie od 19 lipca do 1 sierpnia 2009 roku jako instruktor żeglarstwa i wychowawca na obozie sportów wodnych w S. koło A. z wynagrodzeniem 1800 złotych netto,

- w okresie od 2 sierpnia do 15 sierpnia 2009 roku jako Kierownik Wyszkozenia Żeglarskiego i instruktor żeglarstwa na obozie sportów wodnych w S. koło A. z wynagrodzeniem 2100 złotych netto.

Łącznie, za umówioną pracę, P. S. miał otrzymać wynagrodzenie w kwocie 9.400 złotych, a dodatkowo, za przepracowanie wszystkich pięciu turnusów, powód miał otrzymać premię w wysokości 1.000 złotych netto.

Powód powinien kontynuować rehabilitację przez całe życie w celu:

- utrzymania prawidłowej siły mięśniowej kończyn górnych i grzbietu, koniecznej do sprawnego poruszania się na wózku inwalidzkim i pozwalającej na chodzenie na krótkich odcinkach w aparatach stabilizujących kończyny dolne,
- niedopuszczenia do powstania tzw. zespołu nieużywania, który prowadzi do nałożenia się na istniejącą dysfunkcję wtórnych patologii – odleżyn, obrzęków kończyn porażonych, odwapnień kości, zaburzeń troficzných, neurogennych skostnień okołostawowych, przykurczów stawowych.

Ze względu na czasochłonną rehabilitację, którą aktualnie powód realizuje w prywatnych ośrodkach, wydaje się mało realne podjęcie jakiegokolwiek zatrudnienia przez P. S.. Istnieją bezwzględne przeciwwskazania zdrowotne do podjęcia przez powoda pracy w zakresie posiadanych kwalifikacji tj. trenera, instruktora narciarstwa, żeglarstwa czy też nauczyciela wychowania fizycznego. Jednak stan zdrowia powoda pozwala na podjęcie zatrudnienia w pozycji siedzącej w charakterze szeroko pojętej tzw. pracy biurowej. Istnieje możliwość przekwalifikowania się powoda, w kierunku informatyka- helpdesk, grafika komputerowego, fakturzysty, tele -operatora, pracownika na tzw. m-liniach w bankach, czy podobnych instytucjach - tzw. „praca na słuchawkach”. Jednak wtedy jego stanowisko pracy powinno być specjalnie wyposażone i dostosowane do stanu zdrowia oraz związanych z tym stanem zwiększonych potrzeb. Wydaje się najbardziej celowe gdyby takie stanowisko stworzyć powodowi w mieszkaniu usuwając wszelkie bariery architektoniczne na zasadzie tzw. out – workera.

Większość firm w Ł. nie ma stanowisk pracy przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zapotrzebowanie ze strony pracodawców na zatrudnienie osób niepełnosprawnych na stanowiskach administracyjno – biurowych, w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 października 2012 roku, było raczej niewielkie. Dodatkowo, w większości przypadków, pracodawcy oczekują od potencjalnych kandydatów kilkuletniego doświadczenia na tożsamym stanowisku pracy, najczęściej biegłej obsługi komputera (w tym programów specjalistycznych), pełnej dyspozycyjności i udokumentowanej znajomości języków obcych.

Powód nie posiada wykształcenia preferowanego przez pracodawców (ekonomiczne, prawnicze, bądź też średnie wykształcenie, ale połączone z doświadczeniem w posługiwaniu się programami komputerowymi lub z doświadczeniem w danej branży). Z tych przyczyn powód w zasadzie mógłby jedynie wykonywać pracę w domu, w systemie telepracy. Dochody z tego typu pracy wynosiłyby około 1100 złotych netto przy zatrudnieniu w pełnym wymiarze. Powód mógłby jednak pracować tylko w wymiarze połowy etatu z uwagi na czas trwania codziennej rehabilitacji. Nadto pracownik po odbyciu w tym samym dniu rehabilitacji nie jest pracownikiem efektywnym.

W chwili obecnej – z uwagi na stan zdrowia i warunki panujące na rynku pracy – powód nie ma szans na znalezienie pracy. Ewentualne możliwości przekwalifikowania powoda do wykonywania prac biurowych byłyby związane z koniecznością ukończenia przez powoda specjalistycznych szkoleń z zakresu obsługi komputera, dostosowanych do wymagań przyszłego miejsca pracy.

Powód, poruszając się na wózku, nie ma możliwości podjęcia pracy jako instruktor, trener narciarstwa. Istnieją szkoły sportów wodnych, które powierzyłyby wykonywanie obowiązków kierownika wyszkolenia żeglarskiego osobie z tego typu ograniczeniami zdrowotnymi. (...) Związek (...) zatrudnia takie osoby na prowadzonych kursach zarówno na stanowisku kierownika wyszkolenia żeglarskiego jak i instruktora, trenera żeglarstwa.

Dochody instruktora, trenera żeglarstwa i kierownika wykszolenia żeglarskiego są zróżnicowane, zróżnicowana jest też ilość turnusów, na które poszczególni przedsiębiorcy są gotowi zatrudnić osoby w tym charakterze. W chwili obecnej – w zależności od pracodawcy – oferty pracy w tej branży kształtują się następująco:

- instruktor/trener żeglarstwa – wynagrodzenie 1.000,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzenie 2.000,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 4 turnusy w roku;
- instruktor/ trener żeglarstwa – wynagrodzenie do 1.600,00 zł brutto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia – wynagrodzenie do 2.000,00 zł brutto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 5 – 6 turnusów w roku;
- instruktor/ trener żeglarstwa – wynagrodzenie 1.600,00 zł brutto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzenie 2.000,00 zł brutto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 12 turnusów w roku;
- instruktor/trener żeglarstwa – wynagrodzenie do 1.500,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzenie do 2.500,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 4-5 turnusów w roku;
- instruktor/trener żeglarstwa – wynagrodzenie 1.000,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzeni 2.000,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 6 turnusów w roku;
- instruktor/trener żeglarstwa – wynagrodzenie 900,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; ·kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzenie 1.200,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 8 turnusów w roku;
- instruktor/trener żeglarstwa – wynagrodzenie 1.200,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzenie 2.000,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 5 turnusów w roku;
- instruktor/trener żeglarstwa – wynagrodzenie do 1.150,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzeni do 2.000,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 5 turnusów w roku,
- instruktor/trener żeglarstwa/kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzenie 1.800,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 6 turnusów w roku;
- instruktor/trener żeglarstwa – wynagrodzenie do 1.300,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; kierownik wykszolenia żeglarskiego – wynagrodzenie do 2.000,00 zł netto za kurs dwutygodniowy; zatrudnienie możliwe przez 6 turnusów w roku.

We wszystkich przypadkach dodatkowym świadczeniem jest bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie osoby zatrudnionej w trakcie prowadzenia szkoleń.

Dochody trenera, instruktora narciarstwa są przede wszystkim uzależnione od warunków pogodowych, mogą zdarzyć się dni lub nawet tygodnie bez pracy, zwłaszcza w przypadkach stoków niedysponujących urządzeniami do sztucznego zaśnieżania. Duże znaczenie mają również indywidualne cechy osobowości trenera, pozwalające na pozyskanie większej liczby klientów oraz jego chęci do pracy. Sezon narciarski trwa od 26 grudnia do końca lutego, w przypadku wyjazdów zagranicznych może ulec przedłużeniu.

Stawki wynagrodzenia dla instruktorów, trenerów narciarstwa kształtują się następująco, w zależności od szkoły oraz od charakteru szkolenia:

- do 70,00 zł/godz. netto w przypadku szkoleń indywidualnych; do 120,00 zł/godz. netto w przypadku szkoleń grupowych; szacowane możliwe do osiągnięcia w trakcie sezonu dochody od 10.000,00 zł do 20.000,00 zł netto;
- 30,00 zł/godz. netto, ok. 150,00 zł netto dziennie;
- do 60,00 zł/godz. brutto, ok. 240,00 zł brutto dziennie;
- 30,00 zł/godz. netto, w przypadku wyjazdu zagranicznego do 1.200,00 zł netto za tydzień; szacowane możliwe do osiągnięcia w trakcie sezonu dochody – od 10.000,00 zł do 25.000,00 zł netto;
- do 45,00 zł/godz. brutto, ok. 250,00 zł brutto dziennie;
- 50,00 zł/godz. brutto w przypadku szkoleń indywidualnych; 60,00 zł/godz. brutto w przypadku szkoleń grupowych, ok. 300,00 – 400,00 zł brutto dziennie;
- 30,00 zł/godz. brutto, ok. 180,00 zł brutto dziennie;
- 30,00 zł/godz. brutto, ok. 200,00 zł brutto dziennie;
- 50,00 zł/godz. brutto, ok. 250,00 zł brutto dziennie;
- do 30,00 zł/godz. netto, ok. 150,00 zł netto dziennie.

Zarówno instruktorzy, trenerzy żeglarstwa, jak i kierownicy wyszkolenia żeglarskiego z doświadczeniem i uprawnieniami nie mają w sezonie problemów ze znalezieniem zatrudnienia. Dotyczy to również instruktorów, trenerów narciarstwa z doświadczeniem i uprawnieniami.

Ze względu na niewielką fluktuację osób w zawodzie nauczyciela wychowania fizycznego oraz niż demograficzny i związaną z nim likwidację niektórych szkół, a więc zmniejszenie liczby miejsc pracy dla nauczycieli, szanse na podjęcie zatrudnienia na stanowisku nauczyciela wychowania fizycznego są niewielkie.

Do wynagrodzenia za pracę nauczyciela zalicza się następujące składniki:

- wynagrodzenie zasadnicze,
- dodatki: za wysługę lat (stażowy), motywacyjny, funkcyjny, za warunki pracy,
- wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw,
- nagrody,
- inne świadczenia wynikające ze stosunku pracy.

Wynagrodzenie zasadnicze jest podstawowym elementem płacy nauczycielskiej, a jego wysokość jest uzależniona od stopnia awansu zawodowego, posiadanych kwalifikacji i wymiaru zajęć obowiązkowych.

Średnie zarobki nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego z wykształceniem wyższym magisterskim i przygotowaniem pedagogicznym, od dnia 1 września 2012 roku kształtują się następująco:

- 2717,59 złotych dla nauczyciela stażysty,
- 3016,52 złotych dla nauczyciela kontraktowego,

- 3913,33 złotych dla nauczyciela mianowanego,
- 5000,37 złotych dla nauczyciela dyplomowanego.

Gdyby powód pracował jako nauczyciel WF, przy założeniu, że miałby licencjat z przygotowaniem pedagogicznym, to otrzymywałby wynagrodzenie netto 1500 złotych miesięcznie oraz nadto różne dodatki za godziny ponadwymiarowe, za wychowawstwo, trzynastki i inne świadczenia. Jako nauczyciel stażysta powód otrzymywałby 2000 złotych netto.

Nie ma możliwości połączenia pracy nauczyciela wychowania fizycznego z pracą instruktora żeglarstwa i narciarstwa, ewentualnie nauczyciel mógłby wykonywać pracę instruktora w czasie wakacji lub ferii zimowych. Jedynie w przypadku zamieszkiwania w górach lub na Mazurach, nauczyciel wychowania fizycznego może teoretycznie połączyć wykonywanie tych dwóch zawodów.

P. S. – w okresie od 7 czerwca 2009 roku – nie pobierał świadczeń z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. Inspektoratu w Ł..

Przed wypadkiem powód pracował w czasie wakacji jako instruktor żeglarstwa, zaś w czasie ferii zimowych jako instruktor narciarstwa. Miał wówczas – oprócz wynagrodzenia – zapewnione zakwaterowanie i wyżywienie.

P. S. miał planowo ukończyć studia magisterskie w 2010 roku. Powód miał zamiar po zakończeniu studiów założyć firmę, która pozwoliłaby mu wykorzystać kwalifikacje zdobyte w toku studiów. Planował uzyskać środki finansowe na prowadzenie działalności gospodarczej pracując jako nauczyciel wychowania fizycznego.

Obecnie powód samodzielnie je, ubiera się, wykonuje podstawową higienę. Wymaga natomiast pomocy w innych czynnościach - zakupach, transporcie, kąpieli, przy przesiadaniu się do wanny. Potrzebuje również pomocy ojca przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych. Powód nie ma kontroli nad fizjologią, nie czuje parcia. Z tej przyczyny powód stosuje cewnik zewnętrzny i pieluchomajtki. Powód nie jest w stanie sobie wyprać rzeczy i uprasować, nie gotuje obiadów, nie sprząta.

Po wypadku powód nie podjął żadnych działań zmierzających do podjęcia zatrudnienia. Obecnie jego plany na przyszłość związane są z kontynuowaniem rehabilitacji by odzyskać sprawność. Powód wierzy w to, że jego stan może się poprawić.

Wypadek zmienił życie powoda, zarówno zawodowe jak i towarzyskie. Przed wypadkiem powód prowadził współżycie intymne. Obecnie nie ma takiej możliwości. Kontakty towarzyskie powoda ograniczają się do odwiedzin kolegów, kiedy powód przebywa w Ł.. Powód mieszkanie opuszcza głównie wówczas, gdy wychodzi na zajęcia rehabilitacyjne, a nadto niekiedy w weekend, gdy pozwalają na to warunki atmosferyczne. Zimą poruszanie się wózkami po zaśnieżonych ulicach jest niemożliwe.

W czasie pobytu w B. ojciec powoda wozi go samochodem na zajęcia rehabilitacyjne. Związany z tymi dojazdami miesięczny koszt paliwa wynosi 300 – 400 złotych.

W nocy powód budzi się około 5 – 6 razy, aby przewrócić się na drugi bok. Wówczas musi przenieść worek do zbiórki moczu na drugą stronę. To wymaga ciągłej kontroli. Wcześniej powód nie był w stanie samodzielnie przewrócić się na drugi bok – początkowo potrzebował do tego dwóch osób, a później jednej osoby. Obecne umiejętności powód zawdzięcza rehabilitacji w Centrum (...) w B.. Tam z powodem ćwiczy dwóch rehabilitantów, którzy poświęcają czas wyłącznie powodowi. Dzięki tej rehabilitacji powód ma większą samodzielność nie tylko w nocnym obracaniu, ale również w pionizacji przy balkoniku, wykonywaniu ćwiczeń z taśmami na macie z kołkami. Nadto dzięki rehabilitacji powód nie ma odleżyn, spastyki, problemów z zakrzepicą w kończynach dolnych i przykurczy kończyn dolnych, co występowało u powoda w początkowym okresie po wypadku. Rehabilitacja, jakiej powód był poddawany w ramach świadczeń z NFZ nie przynosiła żadnych efektów.

Obecnie powód nie widzi możliwości wykonywania jakiegokolwiek pracy zawodowej, bowiem ćwiczenia, które wykonuje dwa razy dziennie są bardzo intensywne i trwają 5 – 6 godzin, potem zaś powód potrzebuje czasu na regenerację, kąpiel i jedzenie.

Od czasu wypadku miesięcznie na leki, cewniki i pieluchomajtki powód wydaje około 300 złotych.

Podczas ćwiczeń rehabilitacyjnych powód się poci, co sprawia, że potrzebuje 3 – 4 koszulek dziennie. Miesięczny koszt zwiększonego zużycia ubrań (koszulek do ćwiczeń i długich spodni) – w związku z intensywną rehabilitacją powoda – wynosi 70 złotych.

Rodzice powoda wierzą, że rehabilitacja, której syn jest poddawany przyniesie rezultaty, dlatego nie podejmują działań związanych z przystosowaniem mieszkania do potrzeb osoby niepełnosprawnej. Nadto większość czasu powód spędza w mieszkaniu w B., które jest przystosowane do jego potrzeb, dlatego rodzice powoda nie rozważają zamiany mieszkania w Ł..

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy przyjął, że choć powód zdołał wykazać, że przed wypadkiem pracował i byłoby wysoce prawdopodobne, że gdyby nie wypadek w dalszym ciągu podejmowałby zatrudnienie, to jednak zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że jego dochody – począwszy od 1 września 2009 roku – sięgałyby kwoty 3.000 złotych miesięcznie.

Za uznaniem, że powód osiągałby dochody pracując jako instruktor żeglarstwa (latem) oraz instruktor narciarstwa (zimą) przemawiała przede wszystkim okoliczność, że powód posiadał stosowne uprawnienia, ukończył studia pierwszego stopnia, już przed wypadkiem powód pracował w tym charakterze, a instruktorzy nie mają problemów ze znalezieniem zatrudnienia. Jak wynika również z zeznań świadka K. A., powód był komunikatywny, chciał pracować z dziećmi, co świadczy o predyspozycjach do wykonywania zawodu w tym charakterze.

Sąd Okręgowy przyjął, że nie można wyprowadzić wniosku, że powód pracowałby jako kierownik wyszkolenia żeglarskiego, bądź też, że rozpocząłby prowadzenie własnej działalności gospodarczej. Zdaniem Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że taki rozwój kariery powoda graniczy z pewnością. Nie można jednoznacznie uznać, że powód ukończyłby studia i obrał tę drogę zawodową. W szczególności powód twierdził, że przede wszystkim chciał pracować jako nauczyciel wychowania fizycznego i w ten sposób zgromadzić środki przeznaczone na działalność gospodarczą. Tymczasem – jak wynika z ustaleń Sądu Okręgowego, poczynionych w oparciu o opinię biegłego sądowego – powód miałby niewielkie szanse na znalezienie zatrudnienia w charakterze nauczyciela wychowania fizycznego.

Sąd I instancji podkreślił również, że kwota zarobków utraconych przez powoda w okresie od 21 czerwca do 15 sierpnia 2009 roku została uwzględniona w ramach wypłaconego przez pozwanego na rzecz powoda odszkodowania, nie może, więc być ponownie uwzględniona w ramach renty z tytułu utraconych zarobków. Z tej przyczyny Sąd zasądził na rzecz powoda rentę z tytułu utraconych zarobków począwszy od dnia 1 stycznia 2010 roku – ustalonego, jako początek kolejnego sezonu zimowego – i na przyszłość.

W ocenie Sądu powód nie udowodnił swoich twierdzeń o uzyskiwanym stałym dochodzie w kwocie 2.000 – 3.000 złotych. Całokształt zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje, że prace powoda miały raczej charakter sezonowy i dorywczy, a ich wysokość nie dawała średnio miesięcznie wskazanej powyżej kwoty. Nadto z zeznań świadka K. A. wynika, że powód odmówił pracy jako instruktor narciarstwa z tej przyczyny, że jej wykonywanie kolidowało z sesją egzaminacyjną. Powyższe potwierdza wniosek o dorywczym charakterze podejmowanych przez powoda zajęć.

Ustalając wysokość renty z tytułu utraconych zarobków, Sąd Okręgowy posłużył się wyliczeniem średniej stawki wynikającej z najniższych stawek przedstawionych przez biegłego, przy czym Sąd przyjął, że latem praca powoda jako instruktora żeglarstwa trwałaby przez 6 turnusów, zaś zimą powód pracowałby jako instruktor narciarstwa przez 6 tygodni. Przy powyższych założeniach średnie roczne wynagrodzenie powoda z tytułu pracy w charakterze

instruktora żeglarstwa wynosiłoby 7.340 złotych, zaś z tytułu pracy w charakterze instruktora narciarstwa wynosiłoby 8.767 złotych, czyli łącznie powód osiągałby w skali roku dochód w wysokości 16.107 złotych, zaś średnio miesięcznie 1.342,25 złotych. Po pomniejszeniu tejże kwoty o 20% (stanowiącej stopień przyczynienia się powoda do powstania szkody), wyrównaniu podlegają utracone zarobki powoda w kwocie 1.070 złotych miesięcznie.

Dlatego mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda rentę miesięczną z tytułu utraconych zarobków, płatną do dnia 10 – go każdego miesiąca w kwotach po 1.070 złotych za okres od 1 stycznia 2010 roku i na przyszłość z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lutego 2010 roku w zakresie rat wówczas wymagalnych oraz w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot w przyszłości.

Powyższy wyrok powodowie zaskarżyli apelacją w części dotyczącej pkt. 4 wyroku w zakresie oddalenia powództwa, co do renty wyrównawczej ponad kwotę 1.070 zł miesięcznie, zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. wskutek braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i powzięcia błędnych ustaleń faktycznych, wskutek błędnej oceny z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego zeznań świadka K. A., powoda, jego rodziców oraz opinii biegłego z listy Sądu Okręgowego w Łodzi z zakresu pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego D. D..

- art. 233 § 1 k.p.c. wskutek braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i powzięcia błędnych ustaleń faktycznych, w szczególności wskutek błędnej oceny opinii biegłych.

W konkluzji powód wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i zasądzenie w miejsce renty wyrównawczej kwoty zamiast 1.070 zł kwotę 3.000 zł oraz zasądzenie kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powoda, strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja częściowo zasługuje na uwzględnienie.

Za częściowo zasadne Sąd Apelacyjny uznał zarzuty obrazy prawa procesowego w zakresie wadliwego określenia należnej powodowi renty z tytułu utraconych zarobków.

Zgodnie z art. 444 § 2 k.c. żądanie renty uzasadnione jest w trzech sytuacjach: w związku z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej poszkodowanego, zwiększeniem się potrzeb lub zmniejszeniem widoków powodzenia na przyszłość.

Renta powinna odpowiadać różnicy między zarobkami, jakie powód mógłby osiągać, gdyby nie uległ wypadkowi, a wynagrodzeniem, jakie - w konkretnych warunkach - jest w stanie uzyskać przy wykorzystaniu uszczuplonej zdolności zarobkowej. Świadczenie to winno rekompensować poszkodowanemu uszczerbek, który wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powstał w jego dochodach z tytułu pracy zarobkowej lub prowadzonej działalności gospodarczej. Musi zatem odpowiadać wspomnianej wcześniej różnicy między hipotetycznymi dochodami, które poszkodowany osiągałby, gdyby nie doszło do zdarzenia szkodzącego, a dochodami, które uzyskuje, będąc poszkodowanym, uwzględniając także świadczenia otrzymywane z tytułu ubezpieczenia społecznego. Wysokość hipotetycznych dochodów uprawnionego należy ustalić przy uwzględnieniu wszelkich dotychczas uzyskiwanych przez niego dochodów, również nieregularnie, a także tych, których uzyskanie w przyszłości było wysoce prawdopodobne ze względu na rozwój kariery zawodowej.

Do chwili wypadku P. S. zawarł z firmą (...) Turystyka i Rekreacja z siedzibą w P. dwie umowy zlecenia, na mocy, których w okresie od 17 sierpnia do 30 sierpnia 2008 roku i od 25 maja do 5 czerwca 2009 roku świadczył usługi w charakterze instruktora sportu na zielonych szkołach w ośrodku (...) oraz w charakterze instruktora i wychowawcy. Powód otrzymał za wykonanie umowy wynagrodzenie w kwocie 900 złotych netto i 1302 złote netto.

Przy ustalaniu bieżących dochodów poszkodowanego uwzględnić trzeba nie tylko jego faktyczne zarobki, ale również jego możliwości (zdolność zarobkową), nawet jeżeli ich nie wykorzystuje. W tym celu niezbędne jest ustalenie posiadanych kwalifikacji poszkodowanego i realnych możliwości jego zatrudnienia na rynku pracy (przy ograniczeniu stwierdzonej zdolności do pracy).

Dlatego Sąd Apelacyjny, uznał za zasadne twierdzenia apelującego, że gdyby ukończył studia, to mógłby podjąć pracę w biurze turystycznym, jako instruktor, bądź kierownik instruktorów, co było prawdopodobne, ewentualnie mógłby podjąć pracę jako nauczyciel. Prawdopodobne zatrudnienie powoda byłoby pracą na stałe, zapewniającą stabilizację zawodową. Świadek K. A., u którego dorywczo pracował apelujący jako instruktor zeznał, że istniała możliwość zatrudnienia powoda nie tylko sezonowo, ale również na stałe. Świadek zeznał również, że wynagrodzenie osób pracujących na umowę o pracę osiągają dochód w wysokości 2.700 zł netto miesięcznie oraz mają szansę na dwie roczne premie. Ponadto zeznania w zakresie możliwych dochodów powoda potwierdził w swojej opinii biegły z listy Sądu Okręgowego w Łodzi z zakresu pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego D. D.. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew opinii Sądu I instancji z całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że powód udowodnił swoje twierdzenia o uzyskiwanym dochodzie w kwocie około 3.000 zł. Co prawda praca ta miała charakter jedynie sezonowy i dorywczy, jednak powód wiązał z tą pracą swoją przyszłość i wysoce prawdopodobne jest, że po ukończeniu studiów, powód podjąłby zatrudnienie na etacie w firmie (...) jako instruktor. Również doktryna stoi na stanowisku, że „Renta wyrównawcza ma charakter odszkodowawczy, a nie alimentacyjny. Odszkodowanie przysługuje o tyle, o ile żądający go poniósł szkodę; z kolei powstanie szkody w postaci utraty zarobku nie zależy od tego, czy poszkodowany miał lub nie roszczenie o uzyskanie pracy, lecz od tego, czy pracę tę mógł wykonywać i czy przypuszczalnie by ją wykonywał (por. wyr. SN z 17.7.1975r., I CR 370/75, Legali; w wyr. Z 8.2.2012r., V CSK 57/11, Legali)”. Komentarz E. Gniewek wyd. 2012.

Tym samym renta nie ma na celu bezpośredniej restytucji poprzednich warunków płacowych poszkodowanego, lecz zastąpienie przysłych, prognozowanych zarobków, które z jednej strony nie muszą odpowiadać dochodom dotychczasowym, a z drugiej nie mogą też być od nich zupełnie oderwane. Z podstaw wyliczenia tego świadczenia nie można bowiem wykluczyć założenia, że poszkodowany ukończyłby studia i kontynuował zatrudnienie w dotychczasowym miejscu, przy czym na stałe, a nie tylko dorywczo, gdyby nie doznał szkody. Jako, że przyznanie renty wymaga każdorazowo indywidualnej oceny przypadku każdego poszkodowanego, przy określaniu jej wysokości należy oprzeć się na hipotetycznych dochodach jakie by osiągał gdyby wypadkowi nie uległ.

Sąd Okręgowy nie wziął również pod uwagę, że apelujący nie chciał się na stałe wiązać z Ł., co jednoznacznie wynika z przedłożonych do akt dokumentów jak również z zeznań powoda i świadków. Powód miał zapewnioną pracę na terenie W., kończył studia w W., miał dziewczynę z tego miasta i z W. wiązał swoją przyszłość. Wiadomym jest, że W. daje większe możliwości zatrudnienia oraz, że poziom życia, a co za tym idzie również wynagrodzenie kształtuje się na znacznie wyższym poziomie niż w Ł.. Mając powyższe na uwadze apelujący wykazał, że po ukończeniu studiów mógłby podjąć pracę jako instruktor i zarabiać kwotę około 3.000,00 zł. Uznać zatem należało, że po odjęciu od kwoty 3.000,00 zł, kwoty wynikającej ze stopnia przyczynienia się powoda do wypadku, który wynosi 20% (600,00 zł), należy się tytułem renty wyrównawczej na rzecz powoda od 1 września 2010 r. i na przyszłość kwota 2.400,00 zł miesięcznie.

Data 1 września 2010 r. wynika z faktu, że powód planowo ukończyłby studia właśnie w 2010 r.. Zatem po ukończeniu wakacji, od września 2010 r. powód miałby realne szanse na podjęcie stałego zatrudnienia o którym była mowa wyżej. Do tej daty wyliczona przez Sąd I instancji renta była prawidłowa, gdyż będąc studentem mógłby uzyskiwać jedynie dochody, które wykazał w toku postępowania.

Istotną przesłanką warunkującą przyznanie poszkodowanemu odpowiedniej renty wyrównawczej jest bowiem jedynie wykazanie szkody, polegającej na utracie choćby w części zdolności do pracy zarobkowej (por. z wyrokami Sądu Najwyższego z dnia: 7 maja 1998 r., III CKU 18/98, Prok. I pR. - wkł. 1998/11-12/35, 7 stycznia 2004 r., III CK 181/02, LEX nr 137767, 21 maja 2009 r., V CSK 432/08, LEX nr 619673, 24 września 2009 r., II PK 65/09, LEX nr 558304, 10 października 1977 r., IV CR 367/77, OSNC 1978/7/120 oraz wyrokami Sądów Apelacyjnych w Warszawie z dnia 16 stycznia 2013 r., IV ACa 1064/12, LEX nr 1293791 i we Wrocławiu z dnia 25 stycznia 2012 r., I ACa 1360/11, LEX nr 1108779 i uzasadnieniem postanowienia z dnia 31 stycznia 2013 r. Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, I ACz 2192/12, LEX nr 1271936). Z pewnością powód będąc w pełni sprawnym, wykonując zatrudnienie, mógłby podnosić swoje kwalifikacje, co zwiększałoby jego atrakcyjność na rynku pracy i przekładałoby się na jego możliwości zarobkowe. Uszczerbek na zdrowiu, którego doznał powód czyni go całkowicie niezdolnym do pracy, uniemożliwiając jednocześnie rozwój zawodowy i zmniejszając widoku powodzenia na przyszłość.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok we wskazanym zakresie i oddalił apelację jako bezzasadną w pozostałym zakresie, na podstawie art. 385 k.p.c.